

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

SLOVENSKIM VOLILCEM:

"WE TOLD YOU SO!!!"

SAJ SMO VAM PRAVILI:

"KOALICIJA = ZMAGA!!!"

LETNIK XLV

NOVEMBER 1994

ST. 11. NO. 11

VSEH MRTVIH DAN!

O NJIH BODO GOVORILI PRIHODNJI RODOVI

Vsak od nas, danes, tu, na tem mestu skuša na svoj način doživljati stisko, kar ne more biti nikoli dovolj pojasnjeno, povedano ali izjokano. Leta minevajo, spomini na to gorje pa živijo. V vsakem od nas na svoj način. Tisti, ki ste to doživljali, zdaj v jeseni svojega življenja ihtite ob dolgotrajnem mutastem trpljenju.

Naši spomini pa segajo v naše otroštvo. Prihajali smo v ta svet v času, ko so trupla naših dragih ležala v zavetju teh gozdov še nestrohnjena. Z občutljivostjo, ki jo premore nežna otroška duša, smo slutili bolečino strtih src staršev, sorodni-

kov in sosedov. Bili smo otroci, premajhni, da bi vse razumeli. Občutili pa smo okoli sebe bolečino in gledali, kako okoli nas ugaša upanje. Prihajale so žalostne novice, počasi in previdno. Nazadnje je postalo jasno, da ne bo nikoli več očeta, moža, strica, fanta, nečaka.

Bili so z žalostjo napolnjeni večeri; bile so molitve na kmečki peči; vzdih in solze so tekle med okopavanjem na njivah, med košnjo, ko smo delali v gozdu. Spraševala sem se, zakaj jokata mama in teta. Zbirali so denar za maše, za pogrešane, kot so rekli. In neprestana vprašanja: Kje so

moji bratje? Kaj so naši trije naredili? Kdo nam bo povedal? Kje so bili nazadnje? Kje so zdaj? In mi, mladi rod, ki se je rodil v to svobodo, smo rastle z bolečino, z žalostjo. Gledali smo sosedo z objokanimi očmi, teto na koncu vasi s tremi sinovi. Iz vsake druge hiše na vasi je gledala zatajena žalost. Malo se je govorilo tedaj o tem. Dovolj je bilo, da so se ženske spogledale, in že jih je zagrnila žalost.

Tisti pa, ki so bili na oni strani, tega niso nič čutili. Po šolah so se prirejale proslave, morali smo peti in nastopati. A v nas so rastle vprašanja. V šoli je

veljala tuja resnica, ki se ni ozirala na to, kar je bilo v nas. Povsod so nam dali veščeti, da smo drugačni, iz druge snovi.

Pa se je tudi tu počasi jasnilo. Usoda je hotela, da sem srečala ljudi, ki si jih je Bog izbral za priče teh dogajanj, daleč v tujini. V tujini smo izvedeli za resnico. Nikdar ne bom mogla dovolj razumeti tope pameti in kamnitih src tistih, ki so to slovensko žalost povzročili in niso pustili, da se razjoče. Čakala sem, da bo kdo od sosedov zmožgal in pokazal, da je tudi njemu hudo. Saj so končno tudi oni nekaj izgubili. Ostali so brez sosedu, prijatelja,

sorodnika. Morda pa je bolje, da nismo smeli govoriti. Tako se je več dogajalo v nas samih. Pogovarjali smo se v notranjosti, sami s seboj.

Iskali smo resnico in smisel. Ob tem smo dobivali moč za oblikovanje človeškega dostojanstva. Gojili in utrjevali smo v sebi tiste vrednote Slovenstva, za katere so oni drugi mislili, da so za večno pokopane. O njih bomo pripovedovali svojim otrokom in rodovom za nami. Vsi to delajmo.

MARIJA STAVANJA

Po Druzini

KRIZA SLOVENSKE RTV

LEV DETELA

Zadnje odstranjevanje generalnih direktorjev RTV Slovenija (Janez Jerovšek, Žarko Petan) in drugi zapleti opozarjajo tudi manj senzibilne, da z vodilnim elektronskim medijem na Slovenskem nekaj ni v redu. Opazovalec tega vznemirljivega in neprijetnega dogajanja, ki po sili časa in razmer že več desetletij živi v inozemstvu, sicer ve, da prihaja tudi po svetu v različnih televizijskih, radijskih in časopisno-založniških hišah do zapletov in kriz z vprašljivimi posegi političnih dejavnikov, strank, interesnih skupin, kapitala v notranje strukture teh javno-pravno različno oblikovanih ustanov. Vendar so netransparentne manipulacije pri slovenski RTV zelo očitne in žal za vsakogar, ki si želi kvalitetno, demokratično in narodno-etično ozaveščeno televizijo ali radiofuzijo, boleče.

Kaj se torej dogaja? Pluralistično razvejana informacija, višanje nivoja z dobro ponudbo domačega slovenskega programa (ne le informativnega, temveč tudi umetniškega, kulturnega, poljudnoznanstvenega, zabavnega itd.), kar bi gotovo pozitivno vplivalo na demokratično ozaveščanje širše javnosti s pomočjo utemeljeno pripravljenih in ustvarjalno oblikovanih oddaj, je (kolikor morem presoditi) dokaj zanemarjeno, nekaj baje tudi zaradi akutnega pomanjkanja denarnih sredstev. Vendar to še ne bi smelo odpirati vrat posegom strankarskih interesov. S temi bi radi nekateri preko generalnega medija sodobnega časa zasvojili širšo javnost za svoje utrjevanje oblastniških pozicij.

V nekaterih demokratičnih državah so se pred takimi političnimi manipulacijami na bolj ali manj uspešen način zavarovali s posebnimi uzakonjenimi določili pa tudi z različnimi uredniškimi in sodelavskimi statuti, ki jamčijo vsaj delno neodvisnost in avtohtonost delovanja.

Pri Bavarskem radiu je na primer z zakonom določeno, da oblikovalci posameznih oddaj ne smejo biti enostransko usmerjeni k določeni politični stranki ali skupini, tudi ne smejo podpirati posebnih interesov gospodarskega ali osebnega značaja. Zadolženi pa so, da se na kritičen način soočijo s problematiko, da povedo svoje osebno mnenje.

Seveda pa je vse to lažje določiti kot izvajati. V različnih radijskih in televizijskih hišah po svetu

prihaja zato vedno znova do konfliktov in trčenj. Različne "alternativne" oddaje, ki (preveč) vznemirijo politično in družbeno javnost, so črtali že tudi v Nemčiji ali Avstriji s programov. Celo v tako "imenitni", liberalni in neodvisni instituciji, kot je britanska BBC, ne poteka vedno vse gladko.

Marsikdo je bil zato vesel, ko so se po nekaterih državah ob spremenjeni zakonodaji začele razraščati privatne komercialne televizije (v Avstriji to še danes ni dovoljeno). Vendar te (čeprav so načele monopol državne televizije) niso prevetrile javnega okusa in poglobile programa, saj so se ponavadi zapisale liniji najmanjšega odpora in nižanju kulturnega standarda s pomočjo več ali manj trivialnih zabavnih oddaj (serij, iger, plehkkih filmov). So pa tudi tu izjeme. Na primer tiste privatne televizijske hiše, ki nudijo celodnevne kulturne, znanstvene, religiozne ali informativne programe.

Največja težava nastane tedaj, ko začne "veliki politični sobrat" z državnega televizijskega ekrana posegati v privatno življenje svojih sodržavljanov, jim krojiti načine soočenja s posameznimi javnimi pojavi po svojem lastnem okusu, vplivati celo na njihove vedenjske načine, na čustvovanje in mišljenje.

Zdi se, da ob izključitvi javnosti poteka tak boj velikih političnih skupin za prestiž in oblast prav zdaj tudi na slovenski televiziji. Sicer pa naša trenutna nacionalna televizija kljub najrazličnejšim naporom mnogih uglednih in demokratičnih osebnosti iz kulturnega in javnega življenja pravzaprav ne more biti boljša in drugačna kot je, dokler realni politiki v slovenskem državnem zboru ne bodo znali oblikovati takih statotov in mehanizmov, ki bi zagotovili njeno široko neodvisnost zunaj direktnega posega političnih strank in različnih interesnih skupin. Stalno pa je potrebna čuječnost širše javnosti in demokratična kontrola izpolnjevanja uzakonjenih določil o njeni neodvisnosti na principu objektivnega in pluralističnega informiranja javnosti.

Tudi zunanji opazovalec lahko zasluži, da sedanji pritiski s strani različnih političnih strank, povezani z osebnimi ali zasebnimi (intrigantskimi) manipulacijami (izvirajočimi tudi iz znanih lastnosti človeškega značaja) hromijo razvoj slovenske RTV, ki jo ob tem pesti tudi pomanjkanje potrebnih

finančnih sredstev, s katerimi bi morda omogočili kvalitetnejšo in pestrejšo programsko ponudbo.

Moti na primer dejstvo, da v slovenskem televizijskem programu skorajda ni (kolikor morem ugotoviti iz inozemstva) novih izvornih televizijskih iger iz peres današnjih slovenskih pisateljev. Manjkajo nekonformistični razgovori z znanimi osebnostmi. Premalo je tudi analitičnih oddaj o današnjih ali preteklih slovenskih kulturnih ustvarjalcih in znanstvenikih. Pogrešam reprize slovenskih filmov pa (tudi starejših) televizijskih iger ali dokumentarnih oddaj. Res je sicer, da je skoraj vse to nastalo še v komunističnem obdobju, vendar to ne pomeni, da je a priori ad acta in zanič. Če ne gre drugače, bi program repriz, ki so potrebne za pravilno oblikovanje narodne identitete, mogli okviriti s primernimi komentarji.

Vse to - pa še kaj - očitno manjka. Inštitucija bolj popušča raznim modernim zabavnim trendom, ki so očitno namenjeni po liniji najmanjšega odpora najširši potrošnji ob istočasnem nižanju kvalitete, kar se kaže v preobširnem vključevanju najrazličnejših tujih serij v nacionalni televizijski program. To dodatno niža kvaliteto, prinaša zmedo v narodno zavest in slabi že itak izvotljeno vsebinsko-idejno substanco, kar pa bi naj prijalo večini "porabnikov". Ponekod poudarjajo, da si zlasti mladina želi: neobremenilnih oddaj in zabave. Toda ta ne bi bila nedostopna za kritične in alternativne oddaje, ki bi spregovorile o njenih primarnih hotenjih in nagnenjih, kar pa širši javnosti in politiki morda ni všeč.

Zato pa so se v dejavnih največjega slovenskega medija RTV kljub novim kriterijem (demokratičnih reform) s strani nekdanjega združenega Demosa ter prizadevanjem novih (a že odstavljenih) generalnih direktorjev in drugih reformatorjev, kot se mi zdi, zagodili različni ostanki nekdanjega enoumja pri komentiranju političnega in družbenega dogajanja. Vidna je nekritičnost, oziroma popustljivost do nekaterih javnih spodrsrljavov, orokavičenost do temnih strani iz slovenske in evropske polpreteklosti, premajhno upoštevanje vsakodnevnih socialnih stisk in perečih vsakodnevnih "malih usod". Najbolj pa moti poudarjanje strankarsko-političnih mahinacij brez

dalje na str. 2

slovenska
DRŽAVA
FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates:
\$15.00 per year
\$ 1.50 single issue
Advertising: \$ .45 per agata line

Member of Multilingual Press
Association of Ontario

Member of Canadian
Multilingual Press Federation

Owned and published monthly by Slovenian National Federation of
Canada

Lastnik in izdajatelj Slovenska Narodna Zveza v Kanadi
646 Euclid Ave., Toronto, Ontario M6G 2T5

Edited by Editorial Board

Urejuje konzorcij Slovenske Države

Zastopnik:

Ludvik Jamnik
79 Watson Ave.,
Toronto, Ontario
M6S 4E2
Kanada

TELEPHONE & FAX #: (416)-766-4848

Letna naročnina: Za Kanado in ZDA \$15.00, za Argentino in Brazilijo
po dogovoru; Anglija, Avstrija, Avstralija, Francija in druge države
\$12.00 U.S. Po letalski pošti po dogovoru.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva
naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

KRIZA SLOVENSKE RTV

nadaljevanje s str. 1

jasnega informiranja o dejanskem dogajanju, kar je zagotovo lahko tudi odsev nekdanjega šabloniziranega poročanja o družbenem dogajanju iz "realno-socialističnega" obdobja.

Lahko se reče, da tudi radio in televizija nista nič drugega, kot odsvit realnih političnih razmer. Če na političnem področju gospoduje predvsem pragmatizem, oziroma "mehanični" tehnokratizem v novih kontekstih brez nekdanje ideološko-politične nadstavbe, ki se je več ali manj sposobno prilagodila zakonom svetovnega tržnega gospodarstva (ki pa ima ponavadi navado, da pogoltne male ribe), tako tudi položaj na televiziji in radiu raste iz starih struktur in nomenklatur, ki so se jih očitno premalo dotaknile zaresne demokratične reforme z jasno voljo po kritičnem ozaveščanju širše javnosti.

Sicer pa upam, da se znaki totalne diskriminacije, ki sem jo bil deležen v tem slovenskem mediju kot kritični ("emigrantski") slovenski pisatelj v inozemstvu, v stari radikalni obliki zdaj ne morejo več dogoditi ali ponoviti. Poleti 1974 se je namreč v Celovcu na tiskovni konferenci slovenske koroške literarne revije Mladje pojavila tudi snemalna ekipa televizije iz Ljubljane. Za tedanje oddajo Kulturne diagonale (nekakšno predhodnico sedanjega Osmega dne) so posneli posebno reportažo z razgovori z vsemi tedanjimi uredniki te revije, med katerimi sem bil (pod glavnim uredništvom Florjana Lipuša in v souredništvu Gustava Januša, Janka Messnerja in Franca Kattniga) tudi jaz kot urednik za stike med slovensko in (avstrijsko)-nemško literarno dejavnostjo. Cenzura v Ljubljani je razgovor z mano izločila iz oddaje, izrezali pa so tudi vse skupinske prizore celotnega uredništva "Mladja" in kazali le posamezne glave ("portrete") ostalih urednikov, samo da se ne bi v Sloveniji nihče pohujšal ob enominutnem pogledu na Leva Detelo, ki ga itak nihče ni poznal.

Dobrih deset let pozneje me je na Dunaju spet zmotila ekipa slovenske televizije s prošnjo, naj dam intervju o dunajskem slovenskem kulturnem življenju za neko poljubno-znanstveno oddajo o Slovencih po svetu kar na Štefanovem trgu pred znamenito stolnico. Zelo so se potrudili in mi laskali, kako plodovito je slovensko kulturno življenje v tujini. Poudarili so, da so posneli tudi razgovor z arhitektom Borisom Podrecco. Toda "Usoda" vedno znova splete nevidne mreže, v katere se vlovi naivnost. Tudi od tiste oddaje ni bilo nič! Vse je enostavno klavrno zamrlo. Na vse smo pozabili. Čas je rabelj hudi!

Leta 1991 me je vodstvo prenovljene RTV poklicalo tik pred vojno za Slovenijo v Ljubljano na okroglo mizo o slovenski književnosti v zdomstvu, ki je potem kot prva obsežnejša informacija o

slovenski literaturi na tujem kar uspešno potekala. Nekateri so bili takrat polni najrazličnejših evforičnih načrtov. Povedali so mi, da bo odslej slovenska televizija redno pripravljala daljše portrete slovenskih umetnikov in javnih delavcev, ki žive doma ali po svetu in so bili v nekdanjem sistemu preveč zapostavljeni ali celo zamolčani, da načrtujejo televizijske igre slovenskih avtorjev, diskusijska srečanja, sistematične predstavitve pozabljenega in izbrisane iz narodovega zgodovinskega spomina. Zdi se mi, da se je v zvezi s temi obljubami premalo zgodilo (razen da so pripravili nekoliko preveč stereotipno in premalo kritično-objektivno serijo oddaj o argentinskih Slovencih).

To so seveda morda le marginalni pripetljaji iz mojih osebnih soočenj z nekaterimi dejavniki slovenske televizije. Toda zadeva postane akutna tedaj, ko se zavemo, da visoka politika vedno odločilneje opravlja "ozaveščevalno" vlogo oziroma "poslanstvo" preko javnih medijev, predvsem preko televizije, ki vsak dan, vsak večer in celo skozi dolgo noč kot hišni prijatelj, svetovalec in vodnik posega v zadnje kotičke tega našega vedno manj individualiziranega in avtohtonega življenja in sugerira skupnosti splošnokoristni vedenjski obrazec.

Adorno in Marcuse sta pred četrto stoletje v času velikih evropskih (študentovskih) revolt trdila, da ni televizija prav nič drugega, kot orodje nepreklicnega kondicioniranja. Pri odjemalcih (gledalcih, občanih, družbeni skupnosti, narodnem občestvu) spodbuja k pasivnosti, hipnozi, konformizmu, nekritičnemu sprejemanju od zgoraj navzdol diriranih vesti in direktiv, pri čemer se subjekt pretvarja v objekt manipuliranja, narodno občestvo pa v nekritično maso (množico).

Morda je tak zorni kot zelo pretiran, vendar drži, da moramo biti previdni. Ni vseeno, kaj se v medijih dogaja. Dogajanje v njih lahko v spremenjenih okoliščinah kar čez noč namreč postane naravnost pogubno. Pozabiti ne smemo, kako so Hitler, Mussolini, Franco, Stalin in vsi jugoslovansko-slovenski totalitarci podvrgli v kritičnih trenutkih radio in druge medije pod svojo absolutno kontrolo, da bi prevarali javnost in manipulirali z množico. Serge Tchakotine je dobro vedel, zakaj je leta 1939 napisal knjigo "Le Viol des foules" (Posiljenje množic), toda kdo se že danes v času "demokratizacije", samostojnosti in suverenosti ukvarja s takimi stvarmi? Naši (in tuji) politiki in voditelji strank naročajo svojim tajnikom in tajnicam, da sedijo pred televizijskim ekranom in z uro štoparico merijo čas, ki ga veliki medij posveča "velikim" možem in njihovim strankam (interesnim

KAPITALNI DOBIČEK ZADNJKRAT !

V večni skrbi zveznih oblasti zvišati dohodke je prišel na vrsto tudi kapitalni dobiček. Dosedaj je veljalo, da si mogel enkrat v življenju zaslužiti do 100,000 Dolarjev brez plačila davkov. Ne več, ta možnost je bila odpravljena dne 22. Februarja 1994.

Ljudje imajo možnost v davčni prijavi za 1994 se zadnjokrat zaslužiti na kapitalu brez plačila davka. Prijava je dokaj komplicirana, ker je podana možnost, da prijaviš ta še vedno neobdavčeni dobiček tudi če do prodaje same ni prišlo. Ustvarjeni dobiček pokriva obdobje do 22. Feb. 1994!

Kanadčani imajo torej zadnjo šanso, da se izognejo davku do \$100,000 na dobičke, dejanske, realne ali samo hipotetične. Po sredi so delnice, obveznice (ne one v RSSP) in na vse druge investicije, stanovanjskih hiš, cottages (vikendice), zlato, dragulji itd. Izvzete so privatne hiše, kjer ima davkoplačevalec svojo stalno bivališče, razlika v višji ceni za te so in ostanje davka proste.

S prijavo kapitalnega dobička, posebno onega hipotetičnega nastane seveda komplikacija, ker se s tem poveča postavka čistega dohodka. Po sredi je lahko zmanjšanje ali celo odvzem za leto 1994 pokojnine, otročji kredit, provincijalni krediti, posebno pri davku na hišo, itd. Posebno morajo paziti upokojnenci, primerjati se mora davka prosti kapitalni dohodek z eventualno izgubo po liniji pokojnine, provincijalnega kredita itd.

Pri kalkulaciji se mora upoštevati vrednost z dne 22. Feb 1994. Pri nepremičninah bo služila cenitev strokovnjaka. Na grobo rečeno razlika v vrednosti ocenitve 22. II. 94 minus cena, ki ste jo plačali, izboljšave, gotovi stroški je kapitalni zaslužek neizkoriščen, boste ob bodoči prodaji, ali po Vaši smrti otroci plačali ves tak dohodek po rednih davčnih stopnjah! Ta pa hitro preide 50%.

MARCEL URBANC
chartered accountant
246 Kingsdale ave.
Willowdale, Ontario
M2N 3X2 (416) 225-5248

* KNJIGOVODSTVO
* FINANČNI NASVETI
* DAVČNE PRIJAVE
* DOBIČEK NA KAPITAL

skupinam). Tri minute več kot oporečnik iz nasprotnega tabora, petindvajset sekund manj kot gospod predsednik, to lahko postane vprašanje, ki zamaja temelje v političnem življenju določene družbe, ne le slovenske. To se je že večkrat na primer zgodilo v predvolilnem boju tudi v Avstriji. Nihče se tedaj ni vprašal, koliko minut in sekund odpade v televiziji (pa tudi radiu) za določene alternativne teme, tabuizirana področja, neaktualne zadeve, za katere da ni zanimanja širše javnosti, za socialno odrinjeno in bolno, za vedno pozabljeno in odpisano, ki je morda dolga desetletja v najtežjih pogojih raslo in zorelo tudi na kulturnem področju.

Tudi slovenska radio in televizija stojita pred nujnimi odločitvami, ki so posebnega pomena za narod in mlado državo. Bo slovenska televizija lahko postala demokratična nedvisna ustanova - izven konteksta neposredne strankarske politike, njenih prisil in manipulacij (pa seveda z jasno kontrolo parlamenta in uglednih javnih demokratičnih institucij glede upoštevanja z zakonom določenih določil in pooblastil)? Se ne bo spremenila v manipulacijsko orodje širokih razsežnosti, sredi katerih bodo sedaj poleg realnih politikov (ideologov) tudi politični bogataši in špekulanti kupovali oddajni čas ali pa s pomočjo najrazličnejših pritiskov in trikov skušali usmeriti medijsko politiko v svojo "edinozveličavno" korist.

Medij stoji pred velikimi in težkimi preizkušnjami. Nočem biti prevelik pesimist. Nakazal sem le nekatere nevarnosti. Še je čas, da oblikujemo "boljšo" televizijo, katere bi bile vesele tudi večje in po tradiciji bolj demokratične družbene in narodne skupnosti. Narod in njegovi člani se morajo osvoboditi senc preteklosti. S pomočjo razvejane, objektivne in globalne informacije preko najbolj popularnega medija - televizije - se lahko šola za novo kritično ozaveščenost, povezano z zrelo toleranco, ki upošteva argumente in protiargumente, s katerimi gradi novo duhovno nadstavbo življenja.

PRISPEVAJTE

V

TISKOVNI SKLAD

ZLSD IN TRAVME

Premladi Kocijančič, predsednik ZLSD, predlaga, da bi šli stari gospodje iz Amerike nazaj, da bi v Sloveniji tovariši živeli brez travme.

V Ameriki so dve vrsti gospodov: tisti, ki so jih Kocijančič in njegovi vabili v Slovenijo, jim plačevali pot, jih gostili, načrtovali, kako bodo skupaj ropali Slovenijo in so mislili, da so kupili prijateljstvo. Kakšna zmotila!

Druga vrsta starih gospodov v Ameriki je obdolžena ustvarjanja travm, so pomagali reševati narod in so s tem reševali tovariše. Travme ZLSD, ZB, LDS in sličnih "pravoborcev" ne bodo zginile, če stari gospodje odidejo. Le kdo ne bi imel travm, ki je moril, uničeval lastni narod, ga razprodajal v sužnost in ropal. Tovariši, zasenčili ste Stalina in Hitlerja! Stalin in Hitler vsaj naropane bogastva nista nosila v tujino.

Tovariši, leta 1958 ste imeli preštete slovenske žrtve, bilo jih je čez 304.000 mrtvih in pogrešanih. Med pogrešane ste šteli tiste, ki se do leta 1957 niso od NIKODER OGLASILI. TO SO VAŠI PODATKI! Zakaj držite to številko do danes v tajnosti? Kocijančiči, vreščite: "Ne preštujte koščic!" Ko narod šteje vaše žrtve, padate v delirije. Ko se Dolenjci in Notranjci pripravljajo na

procesije, prižigajo svečke, tulite: "revanšizem..., zaustavite desnico..." To so travme in bolečine krivde!

Ribičič ne govori o 12.000 vrnjenih iz Vetrinja, on govori o 125.000 o 130.000 "kvizlingih". Prav gotovo on ve za matere, otroke, pomorjene v Teharjih in nešteti brezni, ve za pravo število. Mi pa smo samo videli, kako ste ljudi streljali po vojni in med vojno po poljih, vinogradih, vlekli ste jih iz bolnic in delovnih mest v smrt.

Koliko ste jih pomorili, ko ste "vodili revolucijo" po revni Dolenjski in Notranjski proti "izkoriščevalskemu sloju", ki ga ni bilo; morili ste le, da ste izpolnili pogoj za članstvo v KP in iz hudobije. Imate travme, ker vi veste številke, narod jih šele prešteva!

Kučan s svojim dvoreznim obnašanjem misli, da bo dokazal svojo nedolžnost. Vsi, ki so sodelovali z njim pri prodaji naroda v sužnost, ki so ropali, bodo odgovarjali kot posamezniki, vlada in stranke.

Stari gospodje planiramo, kako bomo ponovno reševali. Ne delamo to iz ljubezni do roparskih izkoriščevalcev naroda, bojimo se za narod. Da, ko vi planirate, kako boste morili, mi planiramo, kako bomo reševali. Zapomnite si, tovariši,

IGOR TORKAR IN SPRAVA

Janžekovičeva komisija je izdelala 300 strani obsegajoči referat, v katerem je udbin major Debevc pričal, da obtoženi niso bili krivi.

Partijsko vodstvo ni vrglo v ječe samo konformistov, marveč večino protikomunistično usmerjenih, ki so bili po množičnih likvidacijah določeni za "prevzgojo", na katero sta bila posebno ponosna Tito in Kardelj.

"Borec" (str. 980) navaja značilen primer, kako so aretirani potniki 9. 9. 1949. med plovo na Gol: otok, ko je v ladijski trup začela vdirati voda, pričeli moliti. Torkar gotovo ne more trditi, da so molili komunisti.

Franci Strie je na borčevskem srečanju 1.1991. dejal: "Nimamo druge poti, kot raziskovati. Zelo težko je, ker smo malo pozni." Janez Gradišnik je predlagal stvarno: "Zdaj bi človek želel, da bi spregovorili ljudje, ki so bili tam. Vendar bi se našel kdo, ki bi dobil tisti moralni pogum, ki bi povedal, kako je to funkcioniralo, kaj je delala ta stran, ki je to stvarno vodila..." (Zakaj se še danes večina preživelih na Golem otoku ne upa na dan z imeni udbaških oficirjev, ki so na satanski način poveljevali, da so se morali sestradani in zmučeni aretiranci po težkem delu pretepati med seboj? Op. pisca.). Dosedanja pričevanja so enostranska, ki pa imajo še drugo plat in o njej bi lahko pričali samo storičci.

Torkar je nastopil na borčevski konferenci s posebnimi pričevanji. "Že Kidrič je, ko so se vrnili preživeli lageraši,

Krambergerjev duh lebdi nad vami...

Mi nimamo zavidanja vrednih Klepov, imamo pa Zajca, Kozino, Dejaka in še nekaj drugih, ki so živi ušli iz vaših jam smrti. Upravičeno živite v delirijem strahu, ne samo v travmah.

Morili ste v tisočih, ropali ste - in še ropate - lastni narod v milijardah ameriških dolarjev, prodajali narod v sužnost, lagali ste petdeset let. Vaš "uspeh" v najbolj podlih dejanjih človeške družbe je vam zasenčil um. Ne čutite odgovornosti do naroda, nimate narodnega ponosa ne narodne zavednosti, ste bili, ste in boste - isti. Ničesar se niste naučili iz preteklosti; zahtevate, da se jo pozabi.

Premladi Kocijančič, pojdite pred narod s Kučanom na čelu! Prosite ljudstvo odpuščanja! Prosite stare gospode, da ne umolknejo v maščevanju!

Rusi so povabili Solženicina v Dumo, Kitajci na stotisoče svojih ljudi vabijo domov. Vi, sinovi Kajna, hočete pozabiti nas, slovenski jezik, slovensko zemljo in krivdo. Italijani pa kažejo na TV v Ameriki zemljevide z delom Slovenije v svojih mejah.

Florijan Bevec

I. Torkar, pisec zgodovinske knjige "Umiranje na obroke", popis njegove osebne žalostne na Golem otoku, se je že pred desetletjem opogumil in razgalil zločinstva jugoslovanske komunistične drhali. Goli otok je izbral E. Kardelj, satanski načrt za prevzgojo vseh nasprotnikov Titove klike pa je vodila zločinska Udba po poveljih Kidriča, Mačka in drugih vodstvenih oseb CK KPJ. Po udbinih podatkih je bilo v Jugoslaviji seden tisoč konformistov. Dr. J. Jezernik navaja v članku "Marmorni ljudje" (Borec, stran 973), da so jugoslovanski organi za notranje zadeve do leta 1963 aretirali 55.663 oseb. Kazen je prestajalo 16.731 obsojenih. Rankovič mu je nekoč dejal: "Najhuje je, da ne veš, kdo je sovražnik..., sovražnik v lastnih vrstah". Obsojeni so šli v neznan, v razna taborišča: Stara Gradiška, Bileče, Požarevač. Ko so bile te jetnišnice prenapojene, so začeli uperabljati Goli otok, Sveti Grgur, Rab, Ugljan itd.. Težko je reči, da so dahovski procesi slovenska stvar. So le v toliko, kolikor so se dogajali samo pri nas, čeprav imamo podobne procese tudi v Splitu in drugod.

Torkarjeva knjiga je strašna. Popisovanje zločinov po grozotah presega nacistične zločine. Vodilno komunistično vodstvo je pod pretvezo, da bi ugodili Moskvi, dejansko začelo drugo "fazo" revolucije, t.i. socialistično. Dijlas jo je napovedal že leta 1941. po rdečem porazu v Užicah.

KOGA NAJ VOLIM ?

Ive A. Stanič

Slovenske Brazde
24. Nov. 1994

Jaroslav Hašek je takole začel svoj predvolilni govor: "Na misel mi hodijo najrazličnejše psovke, ki bi se imenitno prilegale karakteristiki gospodov, mojih nasprotnikov, vendar mi je nerodno uporabljati tako krepke besede v tako spodobni družbi."

Tudi jaz ne bom svinjal po koritu, bom pa povedal naravnost in brez ovinkov. Ko se boste odločali, komu dati svoj glas, zavrtite si film o dogodkih zadnjih dveh let. Glejte, poslušajte, ugotovljate in sklepajte: kdo je v tem času razprodajal slovenska podjetja; kdo se je izrekal proti zakonitemu vračanju odvzetega premoženja; kdo si je nasilno prisvajal osrednjo RTV hišo in ostale medije ter sprejemal šolsko zakonodajo brez nacionalnega soglasja; kdo je trdovratno odklanjal vzgojo na temeljih krščanstva in evropske civilizacije; kdo je neusmiljeno odstranjeval neposlušne politike in ministre, ki niso poklekli pred njimi; kdo prejema nad 200.000 tolarjev izjemne pokojnine za revolucionarne zasluge; kdo kaznuje oškodovance in nagraduje kršitelje; kdo je zaradi zgrešenih odločitev in lažnega prikazovanja stanja kriv za 130.000 brezposelnih državljanov; kdo se je v kritičnih dneh naše domovine s prezirom, oholostjo in "polnimi" hlačami odrekel osamosvojitvi Slovenije; kdo že desetletja tepta človekove in narodove pravice in trmasto zavrača popravno krivic komunističnega nasilja; kdo nas želi

prodati kot poceni delovno silo za tuj kapital in nas tako spremeniti v hlapce na lastni zemlji; kdo si v katastrofalnem socialnem stanju deli vrtoglavo visoke plače, nabavlja drage avtomobile, zagovarja in ščiti kraje družbenega premoženja in s privilegiji ustvarja skorumpirano družbo; kdo postavlja prijateljstvo svojih srbskih pajdašev pred interese slovenskega naroda; kdo se je s kršitvijo ustave, zakonov, dogovorov in z metodami enopartijskega pranja možganov okronal z nasilnim in totalitarnim vladanjem; kdo so avtorji afer, laži, podtikanja, mafijske diktature, hkrati pa učitelji dobrega gospodarjenja in demokracije in navsezadnje; kdo je poskrbel za nezdravo politično ozračje, hude strankarske razprtije, nezaupanje državljanov v državne inštitucije ter tako potisnil državljanje Slovenije v socialno in duhovno bedo in zmedo.

Spoštovani volilci, če boste z razumnim in poštenim srcem spremljali film, boste znali ločiti zrno od plev, zdravje od bolezni, boste spoznali, da nove hiše ni mogoče zidati na starih trhljih temeljih, da pravno državo ni mogoče zgraditi, kjer ni moralnih vrednot. Zato je vaš glas potreben in dragocen.

Tudi Jaroslav Hašek je svoj predvolilni govor zaključil: "In sedaj, stokrat prevarani volilci, stopite pred volilne skrinje in izberite lopova, ki vam bo vladal v parlamentu na Dunaju."

rekel, da so partizani prva liga, lageraši pa druga. Tudi vem, da je vsak Golotočan moral podpisati, da bo molčal. Stare udbaške metode..."

Za Torkarjev značaj so pomembne naslednje njegove vrstice (Borec, stran 182): "Mlada deklica, 21 let stara, se pogovarja v družbi starih ljudi in pravi: 'Saj je bilo na Rogu, tam je bil nadškof, tam je bil Kučan. Oba sta javno povedala, da so bili v obeh taborih tudi zločini.' In ta mlada deklica pravi naprej: 'To naj bi bila sprava, in s tem naj bi bil konec, kar se nas mladih ljudi tiče.' Od tod naprej je sprava v načelu zapostavljena. Rog je seveda velik zločin, eden največjih, tudi to moramo priznati. Drugič, priznati moramo, kar vsi pozabimo, da se je slovenski odpor najprej imenoval protikomunistični, šele potem, ko je Hitler napadel Stalina, pa smo bili protifašistični. Tudi tukaj je greh ampak ta mlada deklica naprej pravi: 'Sprava je tukaj, od tod naj bo sožitje. Mi mladi hočemo delo in mir.'..."

Lepe besede. Ali Torkar lahko govori v imenu mladine, prepuščamo njenu. Zakaj ga še danes po trpljenju moti "Žajdelovo preštevanje kosti po domovini?" Ali se še danes ne zaveda, da je za sožitje potrebna sprava med živimi in ne samo med mrtvimi? Ta je še daleč od nas! Ko bodo vse kosti preštete, bo šele lahko začela pisati zgodovina. Za zgodovinarje pa so že danes pričevanja I. Torkarja vredna študije.

-erne

Članek "Koga naj volim?" so objavile Slovenske Brazde dne 24. novembra (torej še pred občinskimi volitvami) pod naslovom "Predvolilni govor Jaroslava Haška". Čeprav so občinske volitve že za nami, ga vseeno objavljamo iz dveh razlogov: Prvič, da si bodo slovenski volilci izprašali vest, ali so svoj glas oddali odgovorno ali pa neodgovorno, če so volili tiste, katere Ive A. Stanič opisuje z litanijami pregreškov, grehov, zločinov in narodnega izdajstva, ko so se "s polnimi" hlačami odrekli osamosvojitvi Slovenije. Drugič pa seveda zato, da bodo lahko popravili svojo naivnost, ignoranco, pragmatičnost, spolzkost in volili na naslednjih državnih volitvah kot preudarni, narodno zavedni državljani za pravo demokracijo. (Uredništvo S.D.)

SLOVENSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA

747 Brown's Line, Etobicoke M8W 3V7
Tel: (416) 252-6527 Fax: (416) 252-2092

646 Euclid Avenue, Toronto M6G 2T5
Tel: (416) 532-4746 Fax: (416) 532-5134

John E. Krek's Slovenian (Toronto) Credit Union

747 BROWN'S LINE

Monday	10 a.m. - 4 p.m.
Tuesday	10 a.m. - 8 p.m.
Wednesday	10 a.m. - 4 p.m.
Thursday	10 a.m. - 8 p.m.
Friday	10 a.m. - 8 p.m.
Saturday	9 a.m. - 12:30 p.m.

646 EUCLID AVENUE

Tuesday	12 p.m. - 8 p.m.
Thursday	12 p.m. - 8 p.m.
Friday	10 a.m. - 8 p.m.
Saturday	10 a.m. - 1 p.m.

BITI ČLAN
HRANILNICE -
JE V KORIST TEBI IN V
POMOČ PRIJATELJU!

KONGRES SKD

od 21.-23. oktobra v hotelu Lev

Teško pričakovani kongres Krščanskih demokratov, ki naj bi presojal pravilnost strankine politike v preteklosti in dal smernice za bodoče, je za nami.

Večina novinarjev je bila mnenja, da kongres ni prinesel posebnih sprememb (stranka je še vedno v koaliciji). Pokazalo se je, da je v stranki dvojno gledanje na ta problem: vrhovno vodstvo v Ljubljani s štirimi ministri v vladi, s kadróm višjih, bolj plačanih uslužbencev pri vladnih inštitucijah, ki želijo ohraniti svoje položaje na eni strani in z nezadovoljnim članstvom iz podeželja, ki od take koalicije nimajo posebnih koristi in vidijo v njej nevarnost katastrofe na naslednjih volitvah ali pa celo razpad stranke. Očitno je postalo, da ta koalicija med SKD in levičarji nima bodočnosti in bo razpadla, bodisi da bo to odločil Peterle ali pa Drnovšek, kateremu krščanski demokrati niso več potrebni.

Tako je tudi konferenca končala s sklepi, ki naj bi zadovoljili obe frakciji stranke: "koalicijska" in ne-

koalicijska. Volitve novega vodstva stranke so namreč pokazale, da se je stranka končno odločila obrniti se bolj na desno. Posledično niso več v vodstvu znana imena kot Franc Miklavčič, Miroslav Mozetič, Andrej Umek itd. Ignac Polajnar pa je ostal na zadnjem mestu za devetega člana izvršnega odbora, ki ga deli s Petrom Oreharjem.

Druga novost pa je, da so odpravili institucijo kril v stranki, ki so sicer umestne za notranjo demokracijo neke stranke, lahko bi pa to delo opravljale tudi v območju drugih strank n.pr. Miklavčič pri stranki Krščanskih socialistov.

Iz nepotrjenega vira smo zvedeli, da najvišje vodstvo stranke ni bilo pripravljeno na kongresu govoriti o štirih točkah:

- o razmerju med Cerkvijo in državo,
- o koaliciji z LDS in komunisti,
- o politični emigraciji in
- o strankinih krilih.

Če je to točno, potem prevladuje tudi v tej stranki pomanjkanje demokratskega duha in spominja na stranko v stari Jugoslaviji, kjer si je ožji vrh v Unionski kleti prisvajal ekskluzivnost odločanja, kot je zapisal dekan Matija Škrbec.

Za politične emigrante je važno sprejetje 110. točke novega strankinega programa o narodni spravi in popravi krivic. Za Miklavčiča je ta sprememba tako važna, da je smatral za potrebno javno objaviti - "za zgodovino" - imena avtorjev tega člana. To so: dr. Marko Kremžar, dr. Andrej Umek, dr. Peter Vencelj, Štefan Kociper, Lidija Drobnič in predsednik programske komisije dr. Anton Kunstelj. To besedilo obsoja krvavo komunistično revolucijo v letih 1941 do 1945, ne da bi pri tem dalo priznanje partizanskemu oboroženemu uporu s svojim narodnoosvobodilnim značajem. Sprejetje tega člana naj bi označilo stranko SKD kot "domobransko".

Dobra stara mati, ali kakor smo jo imenovali - babica - pa je pravi blagoslov.

Takšna je bila naša, ali kakor jo bom jaz imenoval, moja babica. Ančka so ji rekli sosedje. Bila je dvakrat poročena. Oče mojega očeta, njen prvi mož Matija, je umrl zgodaj na pljučnici. Poročila se je drugič z Janezom Paulič-em.

Ona in njen mož, mi smo mu rekli dedek, sta živela v "štibelcu". Kadar sem le mogel, sem zašel v njuno sobo. Babica me je imela rada nad vse. Ko sem bil majhen in je bilo moje življenje podobno brleči lučki, katero bo najmanjši vetrič vsak hip ugasnil, je z mojo materjo vred bedela nad menoj tudi ona. Ko je materi omagal pogum in upanje, je vzdržala ona. Obe - mati in babica - sta zmagali in me rešili.

Menda bolj kot matere, sem se držal za krilo stare matere - babice. Včasih me mati ni razumela, pravzaprav me ni smela razumeti, sem se zatekel k babici. Bila je modra. Kar je mati rekla, je držalo tudi pri njej. Potuhe mi ni dajala. Tuđi mi je katero "primazala" po zadnji plati, če ni bilo kaj prav - ne meni - ampak babici.

Moliti me je učila babica. V cerkev sem šel z babico. Kako sem bil nestrpen, da napočijo topli pomladanski dnevi, ko bom lahko šel z njo k maši. "Če boš priden, boš šel v nedeljo z menoj v cerkev, k maši", mi je večkrat rekla. Seveda sem skušal biti priden, a vedno se to ni posrečilo. Bil sem pač "živo srebro".

V zimi sem jo spraševal, kdaj bom smel iti z njo k maši. "Kadar bo imela vrana dva kljuna", mi je odvrnila. Mislija je s tem, kadar bo tako toplo, da bo vrana od vročine zijala. Gledal sem večkrat, če staknem katero z dvema kljunoma. Pa na žalost so imele vrane samo - en kljun.

Čeprav je bila babica že precej v letih, se je rada lepo oblačila. Ko je šla v nedeljo k maši, se je oblekla kar na moč čedno. Sam ne vem, koliko kosov perila je dala na sebe. Vse je bilo lepo snažno, poškopljeno, zlikano. Njena krila so bila nabrana. Če je bilo mokro, se je podvezala. Ko je šla v cerkev, je vzela s seboj molitvenik. Brati pa ni znala. Tudi se ni znala podpisati, ampak le podkrižati. V tistih letih, ko je bila ona še mlada, ni bilo šolske obveznosti. Toda kljub nepismenosti je imela v sebi obilje življenjske modrosti.

Pot z njo v cerkev, je bila zame doživetje. Šla je vedno k glavnemu oltarju ali vsaj blizu njega. V stol ni šla nikoli. Ta je bil vedno za bogate. Jaz sem stal ali pa sedel na stopnjici blizu nje. Rada je pela. Tudi v cerkvi; da sem vedno skozi vso življenje do danes cenil sv. mašo in cerkev, je v veliki meri zasloga moje babice.

Ob jutrih je vstala zgodaj in šla z živino na pašo. Ko sem vstal, sem jo našel, da je pasla dve kravici. Tudi tukaj je pela. Imela je precej visok glas. Znala je mnogo pesmi. Tudi druge starejše ženske so prepevale. Starejši možaki so takrat rekli: "Dež bo, stare babe pojejo". Meni to ni šlo v glavo in sem bil vedno jezen, kadar se je kdo norčeval iz petja starih ženic. Petje je prešlo in z njim v pozabo prenekatere lepe narodne pesmi. Mlajši svet ne poje več toliko.

Nekega pomladnega jutra bi babica skoraj umrla in z njo tudi dedek. Bilo je ponoči precej hladno. Zakurila sta v štedilnik. Ko je ogenj ugasnil, sta, da bi toplota ne uhajala, zadelala cev. Pričel se je nabirati ogljikov dvokis. Oče je slučajno slišal nek ropot. Šel je pogledat. Babica je bila že v nezavesti, dedek pa je imel še nekoliko moči, da je vstal in pri tem naredil ropot. Pomoč je bila pravočasna. Oba sta bila rešena.

Pomladi leta 1907 je babica delala v vinogradu. Bilo je precej toplo. Sezula se je. To ji je škodilo. Dobila je pljučnico in kmalu po Veliki noči jo je vzelo. Za očeta in mater je bil to velik udarec. Mati je pravkar pričakovala otroka. Njeno izgubo sem seveda bridko občutil tudi jaz. Začudeno sem gledal, ko so jo položili na mrtvaški ožer. Oblekli so jo v njena starinska oblačila, tako je namreč želela. Prižgali so sveče, sosedje so prihajali in jo hvalili, kako je bila dobra in pametna žena.

Odnegli so jo. Nisem mogel verjeti, da je ni več. Njen "štibelc" je bil odslej tako prazen. Zdelo se mi je, da sem izgubil veliko, veliko.

Njen spomin mi je ostal drag do danšnjega dne.

OČE IN MATI

Bog mi je dal dobre in skrbne stariše. Očetu je bilo ime Alojzij. Rojen je bil leta 1876. Njegovemu očetu je bilo ime Matija. V njegovi mladosti je zgorela hiša, ki je bila prvotno lesena. Oče Matija je zgodaj umrl. Pobralla ga je pljučnica. Mati Ana, rojena Zemljič, se je ponovno poročila in vzela Janeza Paulič. Tako je dobil moj oče Alojz Geratič - očima. Očim je bil nekoliko čudaški človek, vendar se je dalo z njim še za silo izhajati. Oče je imel še brata Janeza in sestro Marijo. Oba sta že mrtva. Brat Janez Geratič je dočkal nad 80 let, pa je kljub visokim letom še vedno šival in opravljal razna dela. Oče je bil bolj šibke narave, a vendar je dočkal lepo starost 70 let. Gotovo bi še živel nekaj let, če bi ga ne ubili komunisti leta 1945; menda okrog Božiča.

Mati se je pisala po očetu Brumen, ime ji je bilo Elizabeta. Doma je bila iz Viničke vasi, fara Sv. Barbare v Slovenskih Goricah. Zgodaj ji je umrla mati, zato je šla, dasi hči večjega kmeta, služiti v Gradec, nato pa k kmetu Perko v Negovski vasi. Po vsej verjetnosti jo je spravila sem njena sestra Genovefa, ki je bila takrat že poročena v Negovskem vrhu z Janezom Lukovnjakom. Mati je imela še brata Franca in Janeza. Ta se je izgubil v svetu. O njem mati ni dosti govorila.

Mati je bila precej lepa. Ko je služila pri kmetu Perku v Negovski vasi, jo je tukaj spoznal moj oče, ko je prišel od vojakov. Kmalu sta se poročila in sicer leta 1902. Datum mi ni znan.

Življenje gotovo ni bilo lahko. Malo posestvice ni donášalo vsega, kar družina potrebuje. Marsikaj je bilo treba kupiti. Tudi ni bilo vprežne živine za oranje in prevoz. Bili sta dve kravici, nekaj svinj, to je bilo vse. Za oranje smo morali najeti kmeta, temu so morali z delom odslužiti oranje, razne vožnje itd.

8. julija 1903 sem prijokal na svet. Bil sem tako šibak, da so se bali za življenje. Hitro so me odnesli h krstu. Botra je bila Marija Satler, kmetica iz Ivanjcev, ki je pozneje prodala kmetijo in se preselila v Gornjo Radgono. Prvo leto sem bil očetu in materi v veliko breme. Stalno sem bil bolan. Jokal in kričal, tako so mi pravili pozneje, noč in dan. Suh sem bil kot trska. Mati me je nosila večkrat po cele noči na rokah. Gotovo je v strahu za mene večkrat jokala. Kdo pač naj doume vse žrtve, ki jih mora doprinesiti mati za svoje otroke. Nihče ne more prešteti vseh prečutih noči, nihče zajeti njenih solza, nihče izmeriti njenih žrtev.

Materi je bila v veliko pomoč njena tašča - moja babica Ana Paulič. Kadar mati ni utegnila, me je ona vzela v svoje varstvo in mi pomagala, da nisem omagal. O njej posebno poglavje.

Nisem ostal sam. Sledile so sestre: leta 1907 je bila rojena sestra Marija, potem sta sledili dvojčici, ki sta kmalu umrli. Leta 1910 so "kupili" sestro Roziko, leta 1912 sestro Frančiško, 1917 sestri dvojčki Monika in Ivanka, 1916 sestra Kristina, 1918 brata Rudija. Toda dvojčkoma se je hudo mudilo na oni svet. Posebno hudo mi je bilo za bratom. Ostal sem sam med sestrami. Sicer smo se vedno dobro razumeli, toda kadar je kaj prišlo navskriž, sem ostal v manjšini. Čeprav starejši in večji, sem moral večkrat zapustiti "bojno polje" v varstvo očeta ali matere, ki sta nepristransko razsodila, kdo ima prav, kdo ne. Tudi šiba je pela.

Če bi ostali vsi pri življenju, kar nas je prijokalo na svet, bi nas bilo gotovo za dve gumni. Tako je pa delalo včasih veselje, velikokrat tudi neprilike očetu in materi nas pet, štiri sestre in pa moja malenkost.

Kako je potekala moja zgodnja mladost, se ne spominjam dosti. Vem, da sem delal precejšnje skrbi. Porednost se me je držala kot klop kože. To porednost je pomagala krotiti tudi babica, katero sem poleg matere nad vse ljubil. Pravzaprav me je ona v marsičem razvadila. Ob poljskem delu nas je mati prinesla s seboj in posadila na trato. Pustila nas je, da smo se igrali, dočim je ona okapala, žela. Da smo se skregali in stepli med seboj, to se razume, zlasti če so prišli na "pomoč" še sosedovi

DNEVNIK

Mirka Geratica

Prvega urednika
SLOVENSKE DRŽAVE

otroci.

Ko sem bil malo večji, sem imel nadzorstvo nad mlajšimi sestricami. To nadzorstvo mi ni kaj ugajalo, zlasti če so sitnarije in se cmerile. Pustil sem jih in odšel na "potovanje" k sosedovim. Da je šiba pela "novo mašo", kdo bi zameril.

Večkrat me je mati - ali pa oče - vzela s seboj tudi na "tabrh", ko sta šla na delo k kmetu. Posebno še pozneje, ko babice ni bilo več. Kmet je bil dober človek, pa je z delavci vred nakrmil tudi nas.

Mati je umrla zelo mlada. Komaj 46 let ji je bilo. Ko smo 1927 blagoslavljali novo kapelo, je bila v njej že kal bolezn. Hodila je k raznim zdravnikom. Eden je svetoval to, drugi drugo. Nobeden pa ni vedel povedati, kaj gloda njeno zdravje. Precej denarja je oče znosil zdravnikom.

Čudili smo se materi, da je pričela zadnja leta nekoliko več piti. Pijače je bilo pri nas vedno dovolj; vina in jabolčnika. Včasih se ni mogla premagati pa ji je škodilo. Kakor da bi jo nekaj peklo v notranjosti. Ob takih prilikah sva, ko sem bil večji, prišla z materjo večkrat navskriž. "Mati, ne pijte, to vam škodi"... "Ti mi boš branil, ti", se je kregala.

Oče je bil večkrat po ves dan zdoma. Kupčeval je z vinom in tudi živino, da je kaj prislužil za nas in dal kaj na stran. Razumljivo, prišel je večkrat pozno domov. Mati ob takih prilikah ni bila nikdar mirna.

Hudobne sosedje so to izrabile in ji prišepetavale to in ono. Mati je verjela in v njeno srce se ji je vselila ljubosumnost, ki je večkrat kalila hišni mir. Oče je bil miren človek, potrpel je in se ni kregal z njo. Večkrat sem ga občudoval. Ob takih prilikah sem večkrat preklel hudobne babje jezike, ki so bili krivi razdora. V srcu sem gojil tiho misel: Proč od doma!

V zgodnji pomladi leta 1929 je mati resno zbolela. Z očetom sva šla k neki "padarci" k Mariji Snežni. Od raznih strani so prihajali k njej ljudje in je splošno slovela, čeprav so jo zdravniki preganjali. Ko je mati prišla k njej, jo je pregledala, tudi vodo. Ne njej, pač pa očetu je povedala, da bo mati trpela še nekaj mesecev...

To se je tudi zgodilo. Kmalu je legla in po velikem trpljenju jo je smrt rešila trpljenja dne 30. julija 1929.

Oče se je naslednje leto, oktobra 1930 znova poročil. Branili smo mu, pa ni zaleglo. Vzel je za ženo sestro pokojne matere, vdovo Genovefo. Kmalu je predal posestvo zetu Juršniku, sam pa odšel z ženo in sestro Roziko na manjše posestvo, ki ga je dokupil leta 1917.

Med vojno 1941/45 je imel težke čase. Predvsem radi mene, ki sem bil slabo zapisan pri nacistih. Vendar je vzdržal. Ko so prišli na oblast komunisti, so ga ob Binkoštih leta 1945 aretirali in odvedli v Maribor. Tam je izginila vsaka sled za njim. Kje je umrl in kdaj, nihče ne ve. Verjetno so ga ubili v masovnih pokolih ob Hožiču leta 1945.

BABICA

Bral sem precej lepih knjig. Med njimi se mi je zelo dopadla knjiga Božene Nemcove: Babica. Je to lep spomenik stari materi, ki je postala vnukom in vnučkam druga mati.

Mati ne zmore vsega. Preobširno je njeno polje. Biti mati in gospodinja, ni lahko. Delo kliče na polje, kdo naj prevzame skrb za njene črvičke? Stara mati je v takih prilikah pravi blagoslov za mater in njene otroke. Nadomešča mater. Stara je in ne more več veliko delati, a materinski čut v njej še ni zamrl. Vso ljubezen, ki je nekoč poklanjala svojim otrokom, prenese sedaj na svoje vnuke in vnučke.

Lahko se zgodi, da je njena ljubezen pretirana in slepa. Dovolj več kot bi smela. Razvadi njej poverjeno deco in jo nekako odtrga materi. To je seveda zgrešeno. Vzgoja, ki mora biti koncentrirana, edinstvena, trpi. Prevelika ljubezen je večkrat slepa.